

Тъй q означава:

при монопроизводствени заведения — количество на производството
при полипроизводствени но мономатериални заведения — количество на преработения материалъ

при полипроизводствени и полиматериални заведения — количество на преработенитъ главни видове материали (взети заедно).

Ако въведемъ знака p за количество материалъ и знака π за прибавена стойност на единица материалъ, и запазимъ знацитъ q и p съ първоначалното имъ значение, индексната формула може да се напише по-точно тъй:

$$I_{kl} = \frac{p_w^{(1)} q_k^{(1)} + p_w^{(2)} q_k^{(2)} + \dots}{p_w^{(1)} q_i^{(1)} + p_w^{(2)} q_i^{(2)} + \dots} \quad (3)$$

$$\dots \frac{\pi_w^{(n-1)} p_k^{(n-1)} + \pi_w^{(n)} p_k^{(n)}}{\dots \pi_w^{(n-1)} p_i^{(n-1)} + \pi_w^{(n)} p_i^{(n)}}$$

Тъй като p понѣкога се замѣства съ π , понятието „прибавена стойност“ придобива — отъ технична гледна точка — двоенъ смисълъ. Тази двойственостъ не накърнява сама по себе си точността на индекса, т. е. тя нѣма значение, ако всички други условия за правилното изчисление на индекса сж изпълнени.

II. СМИСЪЛЪ НА ИНДЕКСА

5. Двойното тълкуване на индексната формула. Ако изхождаме отъ агрегативната форма на индексната формула, а именно

$$I_{kl} = \frac{\sum p_w q_k}{\sum p_w q_i}$$

индексътъ може да бжде дефиниранъ като отношение на две прибавени стойности — общата прибавена стойностъ за цѣлата индустрия за дадения периодъ и съответната прибавена стойностъ за основния периодъ — при „цени“ (= прибавени стойности на единица количество), приети за постоянни.

Отъ друга страна, обаче, индексътъ се явява като типиченъ количественъ индексъ съ постоянни „ценовни“ фактори на теглата. Това се вижда особено ясно когато имаме предъ себе си осрѣднителната форма на индексната формула:

$$I_{kl} = \frac{\sum p_w q_i \frac{q_k}{q_i}}{\sum p_w q_i}$$

Понеже q_k и q_i представляватъ, както се обясни по-горе, действително произведени количества стоки (или съответни количества преработени материали), индексътъ показва промѣната на цѣлото производство въ периода $i-k$, като промѣнитъ въ количеството на производството на отдѣлнитъ видове индустрии сж „претеглени“ т. е. взети подъ внимание съразмѣрно съ стойността, която сж прибавили (създали) презъ периода w .

Тъй построениятъ индексъ измѣрва цѣлостнитъ количествени промѣни на *нетното производство**. Ако се употребятъ друга система тегла, а именно относителнитъ (процентитъ) участия на отдѣлнитъ видове индустрии въ общата стойностъ на брутното производство, би се получилъ индексъ на цѣлостнитъ количествени промѣни на брутното производство. Трѣбва, обаче, да се отбележи, че и въ двата случая — при индекса и на нетното и на брутното производство — количественитъ отношения ($\frac{q_k}{q_i}$), които се осрѣдняватъ, сж едни и сжщи.

6. Ограничителни условия. Индексътъ удовлетворява всички логични критерии, които общата индексна теория смѣта за важни (интеркалационния, обрателния и др. критерии). Но той дава *точни резултати само дотолкова, доколкото предпоставкитъ*, върху които почива, се приближаватъ до действителнитъ условия на индустриалното развитие.

Индексътъ почива върху две предпоставки. Първо върху хипотезата, че процентното участие на отдѣлнитъ видове индустрии въ

общата прибавена стойностъ ($\sum \frac{p_w q_i}{p_w q_i}$) презъ

периода на сравнението ($i-k$) е нѣщо постоянно. Съ други думи предпоставя се, че дотогава, докогато основниятъ периодъ (i) остава сжщия, всички видове индустрии запазватъ първоначалното си значение за индекса. Тази хипотеза, която отъ гледна точка на икономическата теория мжно може да се поддържа, се налага логически и се приема отъ всички. Трѣбва, обаче, да се изтъкне, че колкото по-малко е *разсейването* на

количественитъ отношения ($\frac{q_k}{q_i}$), толкова по-малко е и значението на предпоставката за точността на индекса.

Втората предпоставка, която е твърде характерна за индекса, се състои въ хипотезата, че *техническитъ коефициенти на производството* не се измѣнятъ презъ периода на сравнението. Тази хипотеза е важна поради това, че за много видове стоки се работи съ количественитъ отношения на преработенитъ

материали ($\frac{p_k}{p_i}$) вмѣсто съ количественитъ отношения на произведенитъ стоки ($\frac{q_k}{q_i}$).

Доколкото това фактически е прокарано, промѣнитъ въ количеството на производството, които се дължатъ на рационализация на производството (добиване отъ дадено количество материали по-голѣмо количество произведения) не се долавятъ; индексътъ не ги регистрира.

* „Нетно производство“ е опредѣления по време и мѣсто резултатъ на индустриалната дейностъ въ всички степени на производството, като се спадне онова, което при всѣка една степенъ е взето *готова* отъ предходната степенъ.